

Näringsdepartementet

Vår referens/dnr:

2022/36/CBK

n.remissvar@regeringskansliet.se
hildur.jonasdottir@regeringskansliet.se

Er referens/dnr:

N2022/00233

2022-05-20

Remissvar

Ett förbättrat trygghetssystem för företagare – enklare och mer förutsägbart (SOU 2021:98)

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet Ett förbättrat trygghetssystem för företagare – enklare och mer förutsägbart (SOU 2021:98) från utredningen om ett förbättrat trygghetssystem för företagare.

- Svenskt Näringsliv *tillstyrker* förslaget om att vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av näringsverksamhet införa en huvudregel som bygger på historiska inkomster, vilken kompletteras av en alternativregel som utgår från mer aktuella och förväntade inkomster.
- Svenskt Näringsliv *tillstyrker* förslaget om att införa en dags grundkarens i sjukförsäkringen för egenföretagare.
- Svenskt Näringsliv *avstyrker* förslaget om att höja sjukförsäkringsavgiften i egenavgiften från 3,64 procent till 3,76 procent.
- Svenskt Näringsliv *tillstyrker* förslaget att de nya bestämmelserna om beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av näringsverksamhet träder i kraft den 1 januari 2024.

Allmänna synpunkter

Svenskt Näringsliv menar att företagsamma människor i framgångsrika och konkurrenskraftiga företag är avgörande för välbefindandet i landet. Fler och växande företag bidrar till att skapa nya arbetstillfällen och ökar tillväxten. Trots de mindre företagens ökade betydelse för tillväxten i Sverige, växer dessa företag förvånansvärt lite. Många människor vill starta eget och kan tänka sig att bli företagare, men alltför få av de sysselsatta tar steget till att bli företagare i Sverige. En orsak till detta är sannolikt systemfaktorer som påverkar viljan till entreprenörskap och ökat risktagande. En viktig fråga i sammanhanget är hur hög risken bedöms vara när man går från ett anställningsförhållande till egenföretagande. I denna riskbedömning ingår också skillnaden i möjlighet mellan anställda och egenföretagare att kunna ta del av det allmänna socialförsäkringssystemet.

Socialförsäkringssystemet kan betraktas som en del av företagsklimatet, eftersom det har betydelse för beslut som individer och företag fattar. Socialförsäkringen bör anpassas till att

bättre spegla företagarens särskilda villkor och behov. Regelverket bör möjliggöra ökad valfrihet och flexibilitet för företagaren.

Svenskt Näringsliv menar att det är angeläget att fler personer vågar ta steget till företagande. Sjukförsäkringen bör utformas så att drivkrafter att starta och driva företag skapas oberoende av företagsform. När det gäller så kallade kombinatörer så kan valet att driva verksamhet som deltidssysselsättning vid sidan av anställning vara ett tecken på osäkerheten i att lämna den trygghet som anställningen innebär. Socialförsäkringarnas utformning kan spela en stor roll vid överväganden att bli företagare på heltid, inte minst avseende kvinnors företagande.

Utgångspunkten för det svenska socialförsäkringssystemet är ett ordinärt anställningsförhållande, utan hänsyn till företagarnas speciella situation. Systemet är utformat för personer med jämna och förutsebara inkomster. Det är emellertid stor skillnad mellan att driva egen verksamhet och att vara anställd. Många företagare har inkomster som varierar kraftigt över tid. En företagare har också andra kostnader än sin egen lön som måste täckas av hans eller hennes eget arbete, exempelvis lokalhyror och leasingavtal.

Närmare om förslagen

Sjukpenninggrundande inkomst av näringsverksamhet

Trygghet och förutsebarhet i socialförsäkringarna är viktiga förutsättningar för att fler ska välja företagande. Företagare, blivande företagare och de som kombinerar anställning med företagande upplever stor osäkerhet om och vilken ersättning de kan räkna med vid sjukdom och föräldradighet. Regelverket uppfattas som krångligt och oförutsägbart, samtidigt som ett stort ansvar ligger på den enskilde företagaren att få korrekt information.

Utredningens förslag innebär ett enklare och mer förutsägbart inkomstunderlag för sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Med ett sådant regelverk kan Försäkringskassan förväntas fatta beslut om inkomstunderlag och ersättning betydligt snabbare än vad som sker idag. Ett förenklat och mer förutsebart regelverk för att fastställa SGI för företagare ger även Försäkringskassan möjligheter att erbjuda korrekt, enkel och tillgänglig information om företagarens eget försäkringsskydd.

Utredningens förslag om beräkningsunderlag för SGI av aktiv näringsverksamhet bygger på en huvudregel som kompletteras av en alternativregel. Huvudregeln bygger på historiska inkomster där inkomstunderlaget för SGI beräknas på det högsta av två olika beräkningar; där den ena utgår från inkomsten från verksamheten enligt senaste beslutet om slutlig skatt och den andra utgår från genomsnittet av de tre högsta inkomsterna av de fem senaste årens beslut om slutlig skatt. Alternativregeln utgår från mer aktuella eller förväntade inkomster, där SGI beräknas på den inkomst som framgår av det senaste beslutet om slutlig skatt kompletterat med underlag avseende tid därefter.

Huvudregeln möjliggör en helt automatiserad hantering där SGI kan fastställas digitalt. På sådant sätt kan de mycket långa handläggningstiderna för SGI-ärenden för egenföretagare kortas betydligt, samtidigt som processen kan bli mer förutsägbart och transparent för företagaren. Enligt huvudregeln beräknas de historiska inkomstuppgifterna på samma underlag som egenavgifterna tas ut på, vilket ökar kopplingen mellan den avgift som betalas in och den ersättning som erhålls inom sjukförsäkringen.

Eftersom historiska inkomstuppgifter enligt huvudregeln inte i alla situationer kommer ge ett rättvisande inkomstunderlag, är det rimligt och nödvändigt att en alternativregel införs som möjliggör för företagare att begära SGI-beräkning utifrån förväntade framtida inkomster i företaget. Inte minst för s.k. kombinatorer, dvs. individer som kombinerar anställning med företagande, är en sådan alternativregel betydelsefull. Beräkning enligt alternativregeln förutsätter att egenföretagaren begär sådan beräkning, då det endast är han eller hon som kan bedöma om SGI enligt huvudregeln är rättvisande. Begär företagaren alternativberäkning av SGI krävs att Försäkringskassan får underlag från honom eller henne som visar på högre beräknad inkomst för framtiden.

Mot denna bakgrund *tillstyrker* Svenskt Näringsliv förslaget om SGI-beräkning av näringsverksamhet. Svenskt Näringsliv anser dock att förslagen för beräkning av SGI av näringsverksamhet i huvudsak kommer grunda sig på historiska inkomstuppgifter, varför reduktionsfaktorn 0,97 procent bör slopas för inkomster av näringsverksamhet. I vart fall bör reduktionsfaktorn inte tillämpas när SGI beräknas enligt huvudregeln, eftersom beräkningsunderlaget då endast bygger på historiska inkomstuppgifter. Reduktionsfaktorn infördes i avvaktan på införande av just historiska inkomstuppgifter.

Karensregler och användningen av sjukförsäkringen

Utredningen föreslår en grundläggande karenstid om en dag för sjukpenning, istället för dagens grundkarens om sju dagar för egenföretagare. Med förslaget blir längden för karenstiden densamma som för anställda och de som driver verksamheten i aktiebolag. Förslaget innebär m a o neutralitet mellan företagsformer.

Utredningen föreslår att den lagreglerade sjukförsäkringsavgiften i egenavgiften höjs från 3,64 procent till 3,76 procent, eftersom grundkarensen sänks från sju dagar till en dag.

Utredningen föreslår fortsatt möjlighet för egenföretagare att välja längre karenstid i sjukförsäkringen, genom att försäkrad som driver näringsverksamhet och som betalar egenavgift även kan välja 7, 14, 30, 60 eller 90 dagars karenstid.

Svenskt Näringsliv *tillstyrker* förslaget om en enhetlig grundkarens om en dag för egenföretagare, vilken speglar karensen för anställda och innebär neutralitet i förhållande till de som driver verksamhet i aktiebolagsform.

Svenskt Näringsliv menar dock att sjukskrivningsrisken i försäkringskollektivet egenföretagare inte motiverar en höjning av sjukförsäkringsavgiften vid övergång till en dags grundkarens och *avstyrker* därför förslaget om höjning av sjukförsäkringsavgiften i egenavgiften. Företagarkollektivet kan snarare sägas överfinansiera ett försäkringssystem som man till liten del nyttjar.

Svenskt Näringsliv instämmer även i förslaget om fortsatt möjlighet att välja längre karens. Svenskt Näringsliv vill dock samtidigt påtala att sjukförsäkringsavgiften i egenavgiften inte på ett rättvisande sätt speglar det riskövertagande som en längre karens innebär, då avgifterna mellan de olika karenstiderna i sjukförsäkringen inte skiljer sig nämnvärt åt. Detta kan antas bero på att sjukskrivningsrisken i företagarkollektivet inte beaktas på ett rättvisande sätt. Svenskt Näringsliv anser att det är rimligt att egenföretagare som valt en längre karens i sjukförsäkringen också får en nedsättning av egenavgiften som på ett tydligare sätt väger upp och står i proportion till den ökade risk företagaren tar.

Med en sänkt egenavgift som står i proportion till riskövertagande ges företagaren möjlighet att värdera risk i förhållande till avgift, inte minst i förhållande till möjligheten att i praktiken använda sig av sjukförsäkringen. Företagare som är sjuka kan sällan vara borta längre tid från arbetet då risken att förlora värdefulla kunder och gå med förlust är alltför stor, varför företagare nyttjar sjukförsäkringen i mindre omfattning än anställda. Företagare har därför ett stort behov av individuellt anpassade försäkringslösningar. Med sänkt egenavgift kan företagaren välja att finansiera sådana, exempelvis försäkringslösningar som erbjuder snabba vårdinsatser och rehabilitering tillbaka i arbete.

Närmare om bedömningarna

Sjuklön och högkostnadsskydd

Svenskt Näringsliv instämmer i utredarens bedömning om behoven av en översyn av reglerna om karens och sjuklön, i syfte att utreda hur reglerna kan göras mer neutrala mellan olika företagsformer.

Kunskapsunderlag

Svenskt Näringsliv instämmer i utredarens bedömning om att inom ramen översynen av sjuklönelagen som ett snabbspår utreda och ge Försäkringskassan förutsättningar att vid utgången av varje kalendermånad besluta om ersättning för höga sjuklönekostnader.

En övergång till månadsvis utbetalning av ersättningen för höga sjuklönekostnader är en åtgärd som enkelt kan genomföras, då systemet redan tillämpats tillfälligt under coronapandemin och fungerat väl. Genom månadsvisa utbetalningar förstärks företagets likviditet, samtidigt som ersättning ges i nära samband med företagets kostnad för sjuklön.

Företagare och a-kassa

Svenskt Näringsliv instämmer i utredarens bedömning om att uppräknings av vilka åtgärder som en företagare kan vidta i sitt företag utan att förlora rätten till arbetslöshetsersättning bör omfatta de regler som tillfälligt gällt under pandemin. Även möjligheten att kunna vilandeförklara företaget upprepade gånger som gällt under pandemin bör gälla fortsättningsvis. Rege- ringen bör därför överväga att permanenta dessa regler.

Enklare regler och processer i företagets trygghetssystem

Svenskt Näringsliv instämmer i utredarens bedömning att beräkning av inkomstunderlaget i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen bör samordnas. Svenskt Näringsliv instämmer även i utredarens bedömning att det bör övervägas om Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar ska vara tillgängliga även för inskrivna personer med företag.

Svenskt Näringsliv instämmer även i bedömningarna om att dels reglerna om exempelvis friskvårdsbidrag bör ses över så att även egenföretagare ges rätt till sådana avdrag, dels att tillämpning och regelverk avseende deltidssjukskrivning och rehabilitering ses över i syfte att underlätta och stödja företagare i rehabiliteringsprocessen.

Svenskt Näringsliv instämmer även i bedömningen att Försäkringskassan, Tillväxtverket och Skatteverket bör få i uppdrag att ta fram anpassade informationsinsatser för stöd och vägledning för företagare kring socialförsäkringssystemet. Samt att Försäkringskassan bör redovisa statistik över nyttjandet av socialförsäkringsförmåner uppdelat på anställda, egenföretagare och anställda i eget aktiebolag.

Övrigt

Svenskt Näringsliv beklagar att utredningen inte lämnar förslag som innebär att även företagare som driver sin verksamhet i aktiebolagsform ges möjlighet att välja karenperiod, så att samma karenregler gäller alla företagare oavsett vald företagsform.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Mattias Dahl